

Putnu saistība ar ezeru ir atkarīga no to dzīvesveida un barības meklēšanas paradumiem. Daļa no ezeru putniem ūdenī ligzdo, barojas un pavada lielāko savas dzīves daļu.

Citi putni dzīvo uz sauszemes, bet ezerā vai tā apkārtnē meklē barību.

Profesors Sānpeldis stāsta par ezera putniem

MEŽA PĪLE

Anas platyrhynchos

Ezeros visu gadu sastopami putni. Ziemā meža pīles var sastapt ne tikai ezeros, bet arī pilsētās, ja tur ir neaizsaluši ūdeņi. Spalvu krāsojums tēviņiem un mātītēm ir atšķirīgs. Mātītes visu gadu ir neuzkrītoši brūnraibas, lai mazuļu aprūpes laikā tās būtu grūti pamanāmas. Pīles ir visēdājas – ēd gan augus, gan vaboles un gliemežus. Lielāko savas dzīves daļu tās pavada ūdenī.

ZIEMEĻU GULBIS

Cygnus cygnus

Tie ir skaļākie un ligzdošanas laikā arī kareivīgākie no

Eiropā sastopamajiem gulbjiem. Latvijā samērā bieži tos var redzēt ligzdošanas un ziemošanas laikā. Barojas ar augu barību, dažkārt ēd arī sīkus ūdensdzīvniekus. To skaits ievērojami palielinās caurceļošanas laikā, kad tie nolaižas ezeros, lai atpūstos pirms tālā lidojuma. Visvairāk ziemeļu gulbju var redzēt Kurzemes ezeros.

NIEDRU LIJA

Circus aeruginosus

Tās ligzdo pie sekliem ar niedrēm aizaugušiem ezeriem, bet medī virs tīrumiem un pļavām. Niedru lijas ir plēsējputni, kas pārtiek no grauzējiem un sīkākiem putniem. Barības meklējumos tās lido 2–6 m augstumā virs zemes. Pamanījušas medījumu, tās ar izstieptām kājām un izplestiem nagiem strauji metas lejup.

LIELAIS DUMPIS

Botaurus stellaris

Ezerā starp niedrēm dumpjus ir grūti pamanīt, bet saklausīt gan ir viegli. Pavasarī tie izdod skaņas, kas līdzīgas pūšanai tukšā pudelē. Dažkārt tēviņi izdod buļļa māvienam līdzīgu saucienu, kurš ir sadzirdams pat 2 km no ezera. Ligzdo ar niedrēm aizaugušos ezeros un dīķos. Dumpji pārtiek galvenokārt no zivīm, bet ēd arī vades, kukaiņus un gliemjus. Caurceļošanas laikā to skaits Latvijā ievērojami palielinās.

GAIGALA

Bucephala clangula

Tās ir vidēji lielas pīles ar īsu kaklu un lielu galvu. Gaigalas pārtiek no dažādiem ūdensdzīvniekiem, bet ēd arī augu sēklas un saknes. Meklējot barību, tās var ienirt pat 4 m dziļumā. Latvijas ezeros gaigalas redzamas to ligzdošanas laikā. Daļa no putniem pie mums arī ziemo. Gaigalas ir ātras lidotājas. Tās spēj attīstīt pat 65 km/h lielu ātrumu.

MEŽA ZOSS

Anser anser

Senāk tās Latvijā bija sastopamas tikai caurceļošanas laikā. Tagad, ziemām kļūstot siltākām, meža zosis pie mums uzturas arī ziemā. Piemēram, Liepājas ezera apkārtnē 2020. un 2021. gada ziemā novēroja vairāk nekā 700 putniem. Meža zosis ēd zāli, graudus un augu saknes. Tāpēc visbiežāk tās var sastapt ezeru piekrastes plāvēs.

LAUCIS

Fulica atra

Tie ir vidēja lieluma, melni ūdensputni ar baltu pieres daļu. Spalvu krāsojums tēviņiem un mātītēm neatšķiras. Tāpat kā meža pīles, arī lauči lielākoties uzturas ūdenī. Tie ir sabiedriski putni un uzturas nelielos baros. Pavasarī lauču balsis ir sadzirdamas tālu no ezera. Putni ir visēdāji, kas pārtiek no augiem, to sēklām un augļiem, arī no nelieliem ūdensdzīvniekiem un pat citu putnu olām. Latvijā sastopami ligzdošanas un caurceļošanas laikā. Siltās ziemās lauči pie mums arī ziemo.

LIELAIS ĶĪRIS

Larus ridibundus

Pretēji putna nosaukumam, lielais ķīris ir neliela izmēra kaija. Vasarā tā galva ir tumši brūna. Ziemā putna galva kļūst balta un tumšais krāsojums saglabājas tikai neliela punkta veidā. Ligzdo kolonijās. To veidošanai izvēlas ar niedrēm aizaugušus ezerus. Lielie ķīri ir visēdāji. Tie mēdz baroties arī ar cilvēku pārtikas atkritumiem.

PARASTĀ ŪDENSVISTIŅA

Gallinula chloropus

Tie ir vidēji lieli, tumšas krāsas ūdensputni. Ūdensvistiņu koši sarkanajiem knābjiem ir dzeltens gals. Tā kā putnu kājām ir gari pirksti, meklējot barību, tie neiegrimuši var staigāt pa staigņu virsmu. Ūdensvistiņas ir visēdājas. Tās ligzdo aizaugušos ezeros un dīķos. Latvijā pārziemo tikai neliels putnu skaits.

CEKULDŪKURIS

Podiceps cristatus

Tie ligzdo ezeros, upēs un dīķos. Caurceļošanas laikā lieli cekuldūkuru bari ir redzami arī jūrā. Par mazuļiem rūpējas abi vecāki. Putnēnus pēc to izšķilšanās vecāki sadala un aprūpē līdz pat to pieaugšanai. Lai sildītu un pasargātu, cekuldūkuri savus mazuļus nēsā uz muguras. Briesmu gadījumā vai pēc barības tie nirst ar mazuļiem uz muguras. Lai noturētos, putnēni ar knābjiem pieķeras pie garajām vecāku muguras spalvām. Cekuldūkuri ir visēdāji. To barība ir abinieki, sīkas zivis un ūdensdzīvnieki, arī augi.

GAIGALA
*Bucephala
clangula*

MEŽA
ZOSS
Anser anser

LAUCIS
*Fulica
atra*

LIELAIS
ĶĪRIS
*Larus
ridibundus*

ŪDENSVISTIŅA
*Gallinula
chloropus*

CEKULDŪKURIS
*Podiceps
cristatus*

NIEDRU STĒRSTE

Emberiza schoeniclus

Nelieli, zvirbuļa lieluma dziedātājputni, kuriem patīk uzturēties ezeru niedrājos. Ligzdu vij uz zemes, reizēm krūmājos. Visvairāk putnu var novērot vasarā, to ligzdošanas laikā. Pie mums pārziemo tikai neliels putnu skaits. Ligzdošanas laikā niedru stērstes barojas ar kukaiņiem, tārpiem un gliemežiem, pārējā laikā – pārtiek galvenokārt no augu sēklām.

PĻAVU TILBĪTE

Tringa totanus

Tās ir vidēji lieli bridējputni. Lai nemulsina putna nosaukums. Pļavu tilbītes ir sastopamas ezeru tuvumā, kur barojas ar dažādiem ūdensdzīvniekiem. Meklējot barību, tās bradā pa ūdeni, bet reizēm arī peld. Pārziemot tās dodas uz Rietumeiropu, Vidusjūras reģionu vai Āfriku.

NIEDRU STRAZDS

Acrocephalus arundinaceus

Nelieli ezeru niedrājos sastopami dziedātājputni. Atšķirībā no niedru stērstēm ligzdo tajā niedrāja daļā, kas robežojas ar ūdeni. Ligzdu būvē 10 cm līdz 2 m augstumā virs ūdens virsmas. Barojas ar kukaiņiem, sīkiem ūdensdzīvniekiem, dažkārt arī ar ogām.

DZĒRVE

Grus grus

Vieni no lielākajiem Latvijas purvu putniem. Dzērves ir sastopamas arī no apdzīvotām vietām attālu esošu ezeru tuvumā. Barību meklē uz sauszemes vai seklā ūdenī. Barojas ar augiem, to daļām, arī ogām. Mazuļu barošanas laikā ēd galvenokārt dzīvniekus un kukaiņus, īpaši spāres. Latvijā dzērves uzturas no marta līdz rudenim. Tās pārziemo Eiropas dienvidos vai Āfrikas ziemeļos.

CERU ĶAUKIS

Acrocephalus schoenobaenus

Ezeru niedrājos bieži sastopami dziedātājputni. Ligzdu tie vij garā zālē vai zemos krūmos. Tāpat kā niedru strazdi barojas ar kukaiņiem, sīkiem ūdensdzīvniekiem, dažkārt arī ar ogām. Ceru ķauķu dziesmu ir pagrūti atpazīt, jo savu dziesmu tie papildina ar jaunām frāzēm un mēdz atdarināt arī citu putnu dziesmas.

